ร่างพระราชบัญญัติอากาศสะอาดเพื่อประชาชน พ.ศ. ....

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล กับคณะ เป็นผู้เสนอ)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติอากาศสะอาดเพื่อประชาชน
พ.ศ. ....

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาดเพื่อประชาชน

เหตุผล

โดยที่สถานการณ์ฝุ่นควันซึ่งเป็นมลพิษทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตทุก ๆ ชีวิตซึ่งเกิดขึ้นติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานไม่ต่ำกว่าสิบปีอย่างต่อเนื่อง และจากการติดตามศึกษาติดตามเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดของสถาบันวิจัยต่าง ๆ ชี้ให้เห็นว่าแนวโน้มของสถานการณ์มลพิษทางอากาศมีความรุนแรงมากขึ้น มีการขยายตัวของมลพิษครอบคลุมไปยังพื้นที่ต่าง ๆ กว้างขวางขึ้นซึ่งส่งผลอันตรายต่อสุขภาพในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี ประชาชนที่ตกอยู่ในพื้นที่ที่คุณภาพอากาศเป็นพิษต่างได้รับผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายและตกอยู่ในภาวะอันตรายทั้งในทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็ก ผู้สูงอายุ และสตรีที่มีครรภ์ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ทั้งในด้านงบประมาณในการรักษาพยาบาล ความเสียหายต่อธุรกิจการท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของประเทศที่สะท้อนถึงความล้มเหลวในการจัดการของภาครัฐเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของประชาชนและการจัดการมลพิษ

สถานการณ์ฝุ่นควันอันเป็นมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นในประเทศไทยติดต่อกันเป็นเวลานาน นอกจากมีสาเหตุมาจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ทั้งจากระบบการขนส่ง จากโรงงานอุตสาหกรรม เขตพื้นที่ก่อสร้าง การเผาในที่โล่ง การเผาตอซังของเกษตรกร การเผาพื้นที่ป่าแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากฝุ่นควันที่ลอยมาจากแหล่งกำเนิดที่อยู่ในต่างประเทศด้วย

จากสถานการณ์ฝุ่นควันที่ประเทศไทยกำลังประสบเป็นสาธารณภัย และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาปฏิรูประบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การมีอากาศที่สะอาด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่มีสิทธิที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และในขณะเดียวกันตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในหมวดที่ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ ก็ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ที่รัฐจะต้องดำเนินการเพื่อให้สมดังสิทธิของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสนอให้มีกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาดเพื่อประชาชน

ร่าง

พระราชบัญญัติ

อากาศสะอาดเพื่อประชาชน

พ.ศ. ....

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยอากาศสะอาดเพื่อประชาชน

.....

.....

พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบมาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๗ และมาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อดำเนินการพัฒนาและบูรณาการระบบการบริหารจัดการของทุกภาคส่วนให้เป็นระบบและโดยสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมภาคประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการกำหนดนโยบายให้เกิดการวางแผน การบริหารจัดการ การควบคุม กำกับ การติดตามและประเมินผล เพื่อป้องกันการปล่อยมลพิษ ฝุ่น ควัน กลิ่น เข้าสู่สภาพแวดล้อมและชั้นบรรยากาศ การบูรณาการเชิงระบบของหน่วยงานต่าง ๆ ภาครัฐร่วมกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคมเสมือนเป็นหุ้นส่วนมิใช่เป็นเพียงส่วนประกอบเพื่อการมีอากาศสะอาด ระบบการบริหารราชการเชิงพื้นที่ที่เป็นแหล่งของอากาศที่ต่ำกว่ามาตรฐานอากาศสะอาด การพัฒนามาตรฐานคุณภาพอากาศ ระบบการประเมินคุณภาพอากาศ ระบบการเฝ้าระวัง ระบบการเตือนภัยจากสถานการณ์อากาศที่ต่ำกว่ามาตรฐาน ระบบการจัดการในสถานการณ์วิกฤติจากสภาพอากาศ และระบบการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการให้เกิดอากาศสะอาดโดยประชาชนในแต่ละระดับมีส่วนร่วมในการได้รับสิทธิอากาศสะอาด ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติอากาศสะอาดเพื่อประชาชน พ.ศ. ....”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบและข้อบังคับอื่นในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

ในกรณีที่มีปัญหาเขตอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานราชการที่จะต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ขัดหรือแย้งกับอำนาจตามพระราชบัญญัติอื่นให้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"มาตรฐานคุณภาพอากาศ" หมายความว่า ค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศที่กำหนดเป็นเกณฑ์ทั่วไปสำหรับการจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสะอาดของคุณภาพอากาศที่ดี

"อากาศเสีย" หมายความว่า ของเสียที่อยู่ในสภาพเป็นไอเสีย กลิ่นควัน ก๊าซ เขม่า ฝุ่นละออง เถ้าถ่าน หรือมลสารอื่นที่มีสภาพละเอียดบางเบาจนสามารถรวมตัวอยู่ในบรรยากาศได้

"มลพิษ" หมายความว่า ของเสีย วัตถุอันตราย และมลสารอื่น ๆ รวมทั้งกาก ตะกอน หรือ สิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้นที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และให้หมายความรวมถึง รังสี ความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่น ๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย

"ภาวะมลพิษทางอากาศ" หมายความว่า สภาวะที่อากาศในชั้นบรรยากาศเปลี่ยนแปลง หรือปนเปื้อนโดยมลพิษซึ่งทำให้คุณภาพของอากาศเสื่อมโทรมลง

"หน่วยงานของรัฐ" หมายความว่า ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

"ส่วนราชการ" หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเป็นกรม และให้หมายความรวมถึงจังหวัดและกลุ่มจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดินด้วย

"กลุ่มจังหวัด" หมายความว่า "กลุ่มจังหวัด" ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑

"องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น" หมายความว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เมืองพัทยา กรุงเทพมหานคร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง

"เจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาด" หมายความว่า เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
บททั่วไป

ส่วนที่ ๑
นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐว่าด้วยอากาศสะอาดเพื่อประชาชน

มาตรา ๖ รัฐต้องจัดให้มีระบบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้มีอากาศสะอาดเพื่อประชาชนอย่างจริงจังและยอมรับรู้ว่าอากาศสะอาดเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการเพื่อให้เกิดอากาศสะอาด รัฐจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) จัดให้มีนโยบายในระดับชาติเกี่ยวกับการจัดการให้มีระบบสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

(๒) การสั่งการต่าง ๆ ต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และการปรับปรุงระบบการบริหารราชการเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาดโดยจะต้องให้ความสำคัญกับสาเหตุพื้นฐานอันเป็นที่มาของมลพิษทางอากาศแต่ละประเภท

(๓) ให้การสนับสนุนการบูรณาการการปฏิบัติงานของทุกหน่วยงานของรัฐและภาคส่วน เช่น เอกชนหรือและกลุ่มเอกชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นควัน และอากาศที่ไม่สะอาด ด้วยการอำนวยความสะดวก การสนับสนุนเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ข้อมูลต่าง ๆ และการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ

(๔) จัดทำระบบมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดตามมาตรฐานสากล และพัฒนาระบบการติดตาม ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และเตือนภัยแก่ประชาชนเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ

(๕) ดำเนินการในทางความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อสร้างความร่วมมือในการป้องกัน และแก้ไขมลพิษทางอากาศ รวมไปถึงการพัฒนาความร่วมมือในระดับประชาคมอาเซียนเพื่อจัดให้มีแผนงานโครงการเพื่อให้มีอากาศสะอาด

(๖) ดำเนินการให้หน่วยงานของรัฐเสนอหรือและดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งใดก่อให้เกิดความไม่สะดวกหรือล่าช้า มีความซ้ำซ้อนหรือเป็นการเพิ่มภาระการดำเนินการโดยไม่จำเป็น หรือมีปัญหาหรืออุปสรรคอื่นใดที่ทำให้การจัดการให้มีระบบสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

(๗) เสนอให้มีกฎหมาย เพื่อพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพอากาศที่มีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็ว

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง ต้องไม่กระทบต่อความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพของประชาชนและต้องไม่เลือกปฏิบัติ

ส่วนที่ ๒
สิทธิในอากาศสะอาด

มาตรา ๗ สิทธิของบุคคลในการได้รับอากาศสะอาดย่อมได้รับการคุ้มครองโดยกฎหมาย

มาตรา ๘ เพื่อเป็นการใช้สิทธิในการได้รับอากาศสะอาดประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะรวมตัวเป็นองค์กรกลุ่ม คณะบุคคล หรือเป็นชุมชนและใช้สิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการของรัฐทั้งการกำหนดนโยบายที่เกี่ยวกับการจัดการเพื่ออากาศสะอาด การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการจัดทำแผน การกำหนดแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การควบคุมกำกับ การติดตามผลการดำเนินการให้เป็นไปตามแผน

เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของประชาชน รัฐมีหน้าที่จะต้องแจ้งเตือน หรือให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศที่อาจจะมีผลกระทบต่อประชาชน ทั้งนี้ ประชาชนมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศที่สำคัญและจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการป้องกันตนเองและครอบครัว

มาตรา ๙ การใช้สิทธิทางศาลในการคุ้มครองหรือป้องกันตนเองหรือบุคคลอื่นจากมลพิษทางอากาศย่อมได้รับการคุ้มครอง การใช้สิทธิทางศาลให้หมายความรวมถึง การฟ้องร้องต่อบุคคลผู้ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

มาตรา ๑๐ บุคคลมีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมดำเนินการต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีอากาศสะอาดตามสมควรแก่สถานะ

ให้เป็นหน้าที่ของรัฐโดยการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชนในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน การพัฒนาอาชีพ หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ทางสังคม หรือวัฒนธรรมที่เป็นสาเหตุของมลพิษทางอากาศ

หมวด ๒
การบริหารจัดการอากาศสะอาดเพื่อประชาชน

ส่วนที่ ๑
คณะกรรมการอากาศสะอาด

มาตรา ๑๑ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการอากาศสะอาด” ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ

(๒) รองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการคนที่หนึ่ง

(๓) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นรองประธานกรรมการคนที่สอง

(๔) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เป็นกรรมการ

(๕) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการป้องกันหรือแก้ไขคุณภาพอากาศไม่เกินแปดคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง เป็นกรรมการ โดยต้องมีผู้แทนภาคเอกชนหรือภาคประชาชนร่วมอยู่ด้วยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ให้ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ และให้รองปลัดกระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และรองปลัดกระทรวงสาธารณสุขที่ปลัดกระทรวงมอบหมาย และผู้แทนภาคเอกชนคนหนึ่งที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๑๒ คณะกรรมการอากาศสะอาดมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอนโยบายและแผนเกี่ยวกับการจัดการให้มีระบบสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

(๒) กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาด

(๓) พิจารณาให้ความเห็นชอบยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพอากาศซึ่งไม่ขัดหรือแย้งกับยุทธศาสตร์ชาติ

(๔) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๓๕

(๕) เสนอแนะมาตรการด้านการเงิน การคลัง การภาษีอากร และการส่งเสริมการลงทุน เพื่อปฏิบัติตามนโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพอากาศต่อคณะรัฐมนตรี

(๖) เสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพอากาศสะอาดต่อคณะรัฐมนตรี

(๗) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตมลพิษทางอากาศตามมาตรา ๔๗

(๘) พิจารณาให้ความเห็นชอบในการกำหนดมาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดที่รัฐมนตรีเสนอตามมาตรา ๔๒

(๙) ประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการกำหนดเขตควบคุมมลพิษทางอากาศตามลำดับความรุนแรงของมลพิษทางอากาศ

(๑๐) กำกับดูแลและเร่งรัดให้มีการตราพระราชกฤษฎีกา ออกกฎกระทรวง ข้อบังคับ ข้อบัญญัติท้องถิ่น ประกาศ ระเบียบ และคำสั่งที่จำเป็นเพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการไปตามยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพอากาศ

(๑๑) เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการในกรณีที่ปรากฏว่า ส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจใด ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพอากาศอันอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง

(๑๒) กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นควันและการพัฒนาคุณภาพอากาศ

(๑๓) เสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์คุณภาพอากาศของประเทศ และผลการปฏิบัติงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงานการจัดการให้มีระบบสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางในการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

(๑๔) เสนอแนะการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นของหน่วยงานของรัฐ

(๑๕) จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาระบบการเก็บข้อมูล ระบบการติดตามเฝ้าระวัง ระบบการประมวลผล ระบบการเตือนภัย และโครงข่ายระบบข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับมลพิษทางอากาศและข้อมูลของสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพของอากาศ เพื่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและนวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานด้านคุณภาพที่เพียงพอ

(๑๖) จัดให้มีกลไกและมาตรการสนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่การดำเนินการเพื่อพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงการให้สิทธิประโยชน์และแรงจูงใจที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบูรณาการเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่นควัน และการพัฒนาคุณภาพอากาศ

(๑๗) แต่งตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการหรือคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการอากาศสะอาด

มาตรา ๑๓ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี แต่อาจได้รับการแต่งตั้งใหม่ได้เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่เกินอีกหนึ่งวาระ

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา ๑๔ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามมาตรา ๑๓ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) เป็นบุคคลล้มละลาย

(๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ตามปกติ หรือมีความประพฤติเสื่อมเสียหรือมีส่วนได้เสียในกิจการหรือธุรกิจใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบโดยตรงหรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ คณะรัฐมนตรีอาจแต่งตั้งผู้อื่นเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิแทนได้ และให้ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ตนแทน

มาตรา ๑๕ ในการประชุมคณะกรรมการอากาศสะอาด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่หนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานคนที่หนึ่งไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการคนที่สองเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานกรรมการและรองประธานกรรมการทั้งสองคนไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

มาตรา ๑๖ การประชุมคณะกรรมการอากาศสะอาดต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีหนึ่งเสียงในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการอากาศสะอาดอาจแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ชำนาญการ หรือคณะอนุกรรมการ เพื่อพิจารณาหรือปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการอากาศสะอาดจะมอบหมายก็ได้

การประชุมคณะกรรมการผู้ชำนาญการและคณะอนุกรรมการ ให้นำมาตรา ๑๕ และมาตรา ๑๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๘ ให้คณะกรรมการอากาศสะอาดมีอำนาจเรียกให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และบุคคลอื่นส่งเอกสารการสำรวจผลกระทบต่อคุณภาพอากาศ และเอกสารหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องของโครงการและแผนงานของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลนั้นมาพิจารณา ในการนี้ อาจเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงด้วย หากเห็นว่าแผนงาน โครงการ และมาตรการใด อาจจะทำให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงต่อคุณภาพอากาศหรือคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือมีผลต่อสิทธิอากาศสะอาดของประชาชน ให้เสนอมาตรการแก้ไขต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

ในกรณีที่เอกสารหรือข้อมูลที่คณะกรรมการอากาศสะอาดเรียกให้ส่งตามวรรคหนึ่ง เป็นเอกสารหรือข้อมูลเกี่ยวกับความลับอันมีลักษณะเป็นสิทธิบัตรซึ่งได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร ให้คณะกรรมการอากาศสะอาดกำหนดวิธีการและมาตรการที่เหมาะสม เพื่อป้องกันมิให้เอกสารหรือข้อมูลเหล่านั้นถูกเผยแพร่สู่บุคคลอื่นใด นอกจากนี้ จะต้องใช้เอกสารหรือข้อมูลนั้นเพียงเพื่อวัตถุประสงค์ของมาตรานี้เท่านั้น

มาตรา ๑๙ ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ คณะกรรมการอากาศสะอาด คณะกรรมการผู้ชำนาญการ หรือคณะอนุกรรมการ อาจเชิญบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริง คำอธิบาย ความเห็น หรือคำแนะนำทางวิชาการได้เมื่อเห็นสมควร และอาจขอความร่วมมือจากบุคคลใดเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง หรือเพื่อสำรวจกิจกรรมใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพอากาศหรือคุณภาพสิ่งแวดล้อม

มาตรา ๒๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการอากาศสะอาดอาจมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมควบคุมมลพิษ หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นผู้ปฏิบัติการหรือเตรียมข้อเสนอมายังคณะกรรมการอากาศสะอาดเพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไปได้

ส่วนที่ ๒
คณะกรรมการอากาศสะอาดจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการอากาศสะอาดจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ตามลำดับ โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการแทนหัวหน้าสำนักงานจังหวัด

มาตรา ๒๒ ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจแต่งตั้งคณะกรรมการอากาศสะอาดอำเภอ เพื่อสนับสนุนการดำเนินการใด ๆ ที่เป็นอำนาจหน้าที่ของจังหวัดหรือกลุ่มจังหวัด โดยให้เจ้าหน้าที่รัฐที่ผู้ว่าราชการจังหวัดมอบหมายทำหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการอากาศสะอาดอำเภอ

มาตรา ๒๓ การแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการตามมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ ให้มีผู้แทนภาคเอกชนร่วมเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๒๔ ให้คณะกรรมการตามมาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๒ มีอำนาจแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ได้รับผลกระทบต่อการให้มีอากาศสะอาดเพื่อประชาชนไม่น้อยกว่า ๓ คน โดยนำมาตรา ๑๓ และมาตรา ๑๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๓
มาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาด

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการจัดระบบสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้คณะกรรมการอากาศสะอาดมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดในชั้นบรรยากาศโดยทั่วไปตามมาตรฐานสากล

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน คณะกรรมการอากาศสะอาดอาจกำหนดค่ามาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดเพื่อการฟื้นฟูคุณภาพอากาศ โดยการจัดเป็นลำดับขั้นอัตราก้าวหน้าจากค่าคุณภาพอากาศปัจจุบันของแหล่งมลพิษต่าง ๆ เพื่อไปสู่คุณภาพอากาศสะอาดตามมาตรฐานสากลภายในกำหนดระยะเวลาตามที่คณะกรรมการอากาศสะอาดกำหนด

การกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดตามวรรคหนึ่ง จะต้องอาศัยหลักวิชาการ กฎเกณฑ์และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์เป็นพื้นฐาน และจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องด้วย

ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มอบหมายให้ส่วนราชการในสังกัด ทำหน้าที่ในการศึกษา พัฒนา ติดตาม และประเมินความเหมาะสมของหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้ง จัดทำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อการกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดที่ได้กำหนดไว้แล้วให้เหมาะสมตามความก้าวหน้าในทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทุกสองปีต่อคณะกรรมการอากาศสะอาด

หมวด ๔
ระบบการตรวจคุณภาพอากาศและระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพอากาศ

มาตรา ๒๖ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศ ที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพัฒนาระบบฐานข้อมูลแผนที่ทางภูมิศาสตร์แสดงจุดที่มีนัยสำคัญต่อคุณภาพอากาศ พร้อมทั้ง ติดตั้งอุปกรณ์เครื่องวัดคุณภาพอากาศให้ครอบคลุมพื้นที่ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติอันมาจากแหล่งมลพิษที่เกิดขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ ในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) และพัฒนาระบบปฏิบัติการทางคอมพิวเตอร์เพื่อการติดตาม การประมวลผล การวิเคราะห์สถานการณ์คุณภาพอากาศตามมาตรฐานสากล จากแหล่งมลพิษทางอากาศชนิดต่าง ๆ

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศ ที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำระบบฐานข้อมูลพื้นฐานของคุณภาพอากาศชั้นบรรยากาศของประเทศในแต่ละช่วงเวลาแบบดิจิทัล พร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพอากาศของแหล่งมลพิษต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลาแบบดิจิทัล

แนวทาง วิธีการ และอุปกรณ์เครื่องวัดและหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่ามาตรฐานต่าง ๆ ของข้อมูลเกี่ยวกับอากาศที่จำเป็นจะต้องจัดเก็บให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการอากาศสะอาดกำหนด

ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีอำนาจเรียกข้อมูลเกี่ยวกับการปล่อยมลพิษทางอากาศจากแหล่งต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลที่จัดเก็บโดยหน่วยงานของรัฐและข้อมูลที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการเจ้าของกิจการ หรือผู้ครอบครองทรัพย์จะต้องจัดทำเป็นบันทึกหรือต้องจัดเก็บเพื่อเป็นระบบฐานข้อมูลพื้นฐานของคุณภาพอากาศชั้นบรรยากาศของประเทศ

ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพอากาศตามวรรคหนึ่งแก่ประชาชน

มาตรา ๒๘ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำโครงข่ายระบบฐานข้อมูลดิจิทัลกลางที่สามารถเชื่อมต่อระบบฐานข้อมูลที่สามารถรายงานผลได้ทันทีและตลอดเวลา

มาตรา ๒๙ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำขอบเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ (Airshed) ที่อยู่ในระดับวิกฤติจากแหล่งมลพิษที่เกิดขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ ในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อการติดตามคุณภาพอากาศ

ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจัดทำรายงานสถานการณ์ผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติที่เกิดจากแหล่งมลพิษต่าง ๆ ในท้องที่ต่อคณะกรรมการอากาศสะอาด คณะกรรมการอากาศสะอาดจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการโดยเร็ว และให้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณภาพอากาศ ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียงที่อาจจะได้รับผลกระทบ

หมวด ๕
ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศ

มาตรา ๓๐ กรมควบคุมมลพิษมีหน้าที่จัดทำรายงานสถานการณ์ประจำปีของสถานะคุณภาพอากาศเพื่อเป็นฐานข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การบูรณาการเพื่อการปรับปรุงคุณภาพอากาศ

ข้อมูลพื้นฐานตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยจะต้องประกอบด้วย

(๑) ข้อมูลจากสถานีวัดคุณภาพอากาศ ณ จุดต่าง ๆ ที่มีการประมวลผลและแสดงให้เห็นถึงขอบเขตการขยายตัวมลพิษทางอากาศแต่ละประเภท และจากแต่ละแหล่งที่มีการปล่อยมลพิษ โดยเป็นข้อมูลทั้งในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และในระดับท้องถิ่นต่าง ๆ ทั้งนี้ ข้อมูลในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ ให้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการให้การสนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในแต่ละจังหวัด ยกเว้นกรุงเทพมหานคร

(๒) ผลการวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์มลพิษที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาต่าง ๆ ที่มีการเฝ้าระวังติดตาม แนวโน้ม และการพยากรณ์ภาวะมลพิษทางอากาศในระดับต่าง ๆ จากระบบฐานข้อมูลที่ได้รับมาจากสถานีวัด

(๓) ระบุพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติ พร้อมทั้งระบุกิจกรรมหรือโครงการ ที่จะเข้าไปดำเนินการในพื้นที่ดังกล่าวเพื่อการเฝ้าติดตามอย่างใกล้ชิด หรือมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดเป็นกฎหมายที่มีผลบังคับเป็นการเฉพาะพื้นที่

(๔) จัดทำข้อเสนอแนะที่สำคัญและจำเป็นต่อฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อดำเนินการภายใต้อำนาจหน้าที่ของตน

(๕) ฐานข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและในเชิงคุณภาพเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศจากแหล่งต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับคุณภาพของอากาศของประเทศ

มาตรา ๓๑ ให้ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศเป็นแนวทางปฏิบัติ การกำกับทิศทาง และการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

มาตรา ๓๒ เพื่อบูรณาการและขับเคลื่อนระบบการพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้เลขานุการคณะกรรมการอากาศสะอาดจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาด เสนอต่อคณะกรรมการอากาศสะอาด

การจัดทำกรอบยุทธศาสตร์ต้องมีส่วนร่วมจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองท้องถิ่นจากพื้นที่ที่ประสบปัญหาจากมลพิษทางอากาศ นักพัฒนาเอกชนที่ดำเนินงานทางด้านสิ่งแวดล้อมและหรือทางด้านฝุ่นควัน ผู้แทนภาคประชาสังคม และผู้แทนจากภาควิชาการในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน อย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

(๑) วิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์หลัก

(๒) ระบบ กลไก และแนวทางการขับเคลื่อนระบบ การจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ การจัดระบบแรงจูงใจและการอำนวยความสะดวก

(๓) แนวทางและมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินการเพื่อจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

(๔) กลไกการนำยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนไปสู่การปฏิบัติ

(๕) แนวทางและมาตรการพัฒนาบุคลากรในการบริหารจัดการและการควบคุมมลพิษทางอากาศ

(๖) การกำหนดภารกิจของหน่วยงานของรัฐที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามแผน

มาตรา ๓๓ ให้คณะกรรมการอากาศสะอาดจัดให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศภายใต้กรอบยุทธศาสตร์ตามมาตรา ๓๒ รวมถึงกรอบวงเงินงบประมาณที่จะต้องใช้ตามแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศ รวมถึงผลลัพธ์สำคัญที่คาดว่าจะได้รับ

มาตรา ๓๔ แผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศ จะต้องประกอบด้วย

(๑) โครงการจัดทำระบบฐานข้อมูลแบบดิจิทัลของแหล่งมลพิษต่าง ๆ ระดับจังหวัด และให้ขยายไประดับอำเภอตามระยะเวลาที่คณะกรรมการอากาศสะอาดกำหนด

(๒) โครงการจัดทำโครงข่ายระบบฐานข้อมูลดิจิทัลกลางที่สามารถเชื่อมต่อระบบที่สามารถรายงานผลได้ทันทีและตลอดเวลา

(๓) โครงการการกำหนดแผนการลดและจำกัดการปลดปล่อยมลพิษแหล่งต่าง ๆ ตามเป้าหมายของโครงการ ตามจำนวนพื้นที่เป้าหมายของแหล่งมลพิษทางอากาศที่ต้องการจะลดการปลดปล่อย ตารางกำหนดแผนกิจกรรมต่าง ๆ และระยะเวลาที่กำหนด

(๔) โครงการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติอันมาจากแหล่งมลพิษที่เกิดขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ ในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อใช้ในการติดตั้งอุปกรณ์ในการตรวจวัดการติดตามสถานการณ์คุณภาพอากาศในระยะต่าง ๆ

(๕) โครงการพัฒนาและติดตั้งอุปกรณ์และระบบปฏิบัติการเพื่อติดตามประมวลผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานการณ์คุณภาพอากาศตามมาตรฐาน จากแหล่งมลพิษทางอากาศชนิดต่าง ๆ ตาม (๔)

(๖) โครงการหรือมาตรการ การบังคับใช้กฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้แผนการลดและกำจัดการปลดปล่อยมลพิษทางอากาศของแต่ละแหล่งบรรลุผลตามแผน และกำหนดมาตรการในการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายที่สูงขึ้น สำหรับพื้นที่ซึ่งเป็นแหล่งมลพิษที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติที่ไม่สามารถดำเนินการลดและกำจัดการปลดปล่อยมลพิษลงได้ตามเป้าหมาย

มาตรา ๓๕ เมื่อมีการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาดตามมาตรา ๓๒ และแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพอากาศตามมาตรา ๓๔ แล้วให้กระทรวงมหาดไทยร่วมกับ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และสำนักงบประมาณ ให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ต่อจังหวัด กลุ่มจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการนำเอากรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาดและแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศไปจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ และให้เป็นหน้าที่ตามกฎหมายของจังหวัด กลุ่มจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่ท้องถิ่นได้จัดทำขึ้น

มาตรา ๓๖ ให้มีการปรับปรุงกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่ออากาศสะอาดตามมาตรา ๓๒ และแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศตามมาตรา ๓๔ ทุก ๆ สามปี เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์คุณภาพอากาศและสภาพแวดล้อม

หมวด ๖
มลภาวะทางอากาศ

ส่วนที่ ๑
บทบัญญัติทั่วไป

มาตรา ๓๗ ให้คณะกรรมการอากาศสะอาดแต่งตั้ง “คณะกรรมการมลพิษทางอากาศ” ซึ่งประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ

(๒) อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมการขนส่งทางบก อธิบดีกรมเจ้าท่า อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ อธิบดีกรมโรงงานอุตสาหกรรม อธิบดีกรมอนามัย อธิบดีกรมวิชาการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ เป็นกรรมการ

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินหกคนซึ่งคณะกรรมการอากาศสะอาดแต่งตั้ง เป็นกรรมการ

(๔) ผู้แทนจากภาคเอกชน ไม่เกินสามคน เป็นกรรมการ

(๕) อธิบดีกรมควบคุมมลพิษ เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้นำความในมาตรา ๑๓ มาตรา ๑๔ และ มาตรา ๑๖ มาบังคับใช้แก่การกำหนดวาระ คุณสมบัติของกรรมการและการประชุม โดยอนุโลม

มาตรา ๓๘ ให้คณะกรรมการมลพิษทางอากาศมีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดค่าความเป็นพิษขั้นสูงและขั้นต่ำตามมาตรฐานสากลของมลภาวะทางอากาศตามประเภทและลักษณะของมลพิษจากแหล่งมลพิษต่าง ๆ ตามหมวดนี้

(๒) พิจารณาและให้ความเห็นชอบเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เขตพื้นที่ใด ๆ เป็นเขตพื้นที่อาจจะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติอันมาจากแหล่งมลพิษต่าง ๆ ตามหมวดนี้

(๓) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการให้มีการดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติม หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ป้องกัน ลด หรือขจัดมลพิษทางอากาศ หรือเพื่อการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เกิดอากาศสะอาดต่อคณะกรรมการอากาศสะอาด

(๔) เสนอความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดมาตรการส่งเสริมด้านภาษีอากรและการลงทุนของเอกชนเกี่ยวกับการควบคุมมลภาวะทางอากาศต่อคณะกรรมการอากาศสะอาด

(๕) ให้คำแนะนำในการออกกฎกระทรวงกำหนดชนิดและประเภทของมลพิษทางอากาศตามมาตรา ๔๑ (๖)

(๖) ประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชน เพื่อควบคุม ป้องกัน ลด หรือขจัดมลพิษทางอากาศ

(๗) จัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์มลพิษเสนอต่อคณะกรรมการอากาศสะอาดทุก ๆ สามเดือนครั้ง

(๘) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการมลภาวะทางอากาศ

(๙) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการอากาศสะอาดมอบหมาย

คณะกรรมการมลภาวะทางอากาศอาจตั้งคณะอนุกรรมการหรือและคณะทำงานเพื่อพิจารณาและปฏิบัติการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่คณะกรรมการมลภาวะทางอากาศจะมอบหมายก็ได้

มาตรา ๓๙ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมลพิษทางอากาศ และโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอากาศสะอาด มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดค่าความเป็นพิษขั้นสูงและขั้นต่ำที่เกิดจากมลภาวะจากแหล่งกำเนิดตามหมวดนี้ กำหนดเขตพื้นที่อาจจะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติอันมาจากแหล่งมลพิษ มาตรฐานควบคุมมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิด การปล่อยทิ้งอากาศเสีย การปล่อยทิ้งของเสียหรือมลพิษอื่นใดจากแหล่งกำเนิดเข้าสู่ชั้นบรรยากาศ

มาตรา ๔๐ ให้คณะกรรมการมลพิษทางอากาศโดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการอากาศสะอาดแต่งตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการแหล่งมลพิษทางอากาศประกอบด้วยประธานกรรมการซึ่งแต่งตั้งจากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๑ และให้มีกรรมการซึ่งแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านแหล่งมลพิษทางอากาศอีกจำนวนไม่เกินเจ็ดคน

คณะกรรมการด้านวิชาการแหล่งมลพิษทางอากาศ มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) ให้คำแนะนำแก่รัฐมนตรีในการประกาศให้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่มลพิษทางอากาศแพร่กระจายไปถึงเป็นเขตแหล่งที่ประสบภัยทางอากาศจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติอันมาจากแหล่งมลพิษ

(๒) ดำเนินการศึกษาและกำหนดแนวทางในการจัดการกับแหล่งมลพิษประเภทต่าง ๆ ตามหมวดนี้ โดยให้นำข้อมูลสารสนเทศ ข้อมูลเชิงประวัติเกี่ยวกับประวัติการเกิดมลพิษทางอากาศของพื้นที่หรือของแหล่งต่าง ๆ มาประกอบการศึกษาและกำหนดมาตรการในการแก้ไขป้องกัน หรือฟื้นฟูคุณภาพอากาศ ศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เป็นอยู่และปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ตลอดจน ศึกษาค้นคว้าพัฒนาเทคโนโลยีต่าง ๆ รวมตลอดถึงกระบวนการทางสังคม และเครื่องมือในทางเศรษฐศาสตร์ ในทางนิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ที่นำมาสนับสนุนการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ

(๓) จัดทำข้อเสนอ การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่ คณะกรรมการอากาศสะอาด คณะกรรมการมลพิษทางอากาศ หรือกับหน่วยงานของรัฐ

(๔) จัดทำข้อเสนอเพื่อการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ

(๕) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ส่วนที่ ๒
แหล่งมลพิษทางอากาศ

มาตรา ๔๑ เพื่อประโยชน์และประสิทธิภาพของการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ระบุกำหนดแหล่งมลพิษทางอากาศที่ตั้งอยู่ในระดับจังหวัดและหรือระดับอำเภอไว้ในแผนที่ข้อมูลสารสนเทศตามช่วงระยะเวลาที่คณะกรรมการอากาศสะอาดกำหนด

ให้จัดแหล่งมลพิษทางอากาศในแต่ละจังหวัดเป็นกลุ่ม ๆ อย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) แหล่งมลพิษโรงงานอุตสาหกรรม

(๒) แหล่งมลพิษการเผาในที่โล่ง

(๓) แหล่งมลพิษการก่อสร้าง

(๔) แหล่งมลพิษจากยานพาหนะ

(๕) แหล่งมลพิษทางอากาศที่อยู่นอกราชอาณาจักรไทย

(๖) แหล่งมลพิษทางอากาศอื่น ๆ

มาตรา ๔๒ ให้คณะกรรมการด้านวิชาการแหล่งมลพิษทางอากาศ ทำการศึกษาและกำหนดหลักเกณฑ์และมาตรฐานความปลอดภัยควบคุมมลพิษจากแหล่งมลพิษทางอากาศต่าง ๆ ตามมาตรา ๔๑ เพื่อกำหนดขอบเขตพื้นที่ที่มลพิษทางอากาศจากแต่ละแหล่งมลพิษมีผลกระทบต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

ให้คณะกรรมการมลพิษทางอากาศเสนอหลักเกณฑ์และมาตรฐานความปลอดภัยควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดเพื่อขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการอากาศสะอาดและให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีการทบทวนหลักเกณฑ์และมาตรฐานความปลอดภัยควบคุมมลพิษจากแหล่งมลพิษทางอากาศอย่างต่อเนื่องทุก ๆ สองปีเป็นอย่างน้อย

ให้คณะกรรมการมลพิษทางอากาศจัดให้มีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่มลพิษทางอากาศตามมาตรา ๔๑ รวมถึงจัดให้มีระบบการติดตามตรวจสอบมลพิษที่เกิดจากแหล่งมลพิษอย่างต่อเนื่อง

ให้คณะกรรมการมลพิษทางอากาศแจ้งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งเตือนให้ประชาชนในเขตพื้นที่ทราบข้อมูลสถานการณ์มลภาวะทางอากาศอย่างต่อเนื่อง

ส่วนที่ ๓
เขตมลพิษทางอากาศ

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ปรากฏว่าท้องที่ใดเกิดมลภาวะทางอากาศซึ่งมีแนวโน้มที่จะร้ายแรง ถึงขนาดเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน หรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบเสียหายต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้คณะกรรมการมลพิษทางอากาศมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้ท้องที่นั้นเป็นเขตมลพิษทางอากาศ

มาตรา ๔๔ เมื่อมีการประกาศให้ท้องที่ใดเป็นเขตมลพิษทางอากาศตามมาตรา ๔๓ ให้คณะกรรมการด้านวิชาการแหล่งมลพิษทางอากาศร่วมกับกรมควบคุมมลพิษ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดและหรือกลุ่มจังหวัดเข้าไปดำเนินการตรวจสอบแหล่งมลพิษทางอากาศ ดำเนินการสั่งการให้หยุดกิจกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศ เข้าไปควบคุมแหล่งมลพิษ ทำการลดและขจัดมลพิษทางอากาศในทันที

มาตรา ๔๕ ให้คณะกรรมการด้านวิชาการแหล่งมลพิษทางอากาศร่วมกับกรมควบคุมมลพิษเข้าไปตรวจสอบสาเหตุที่เกิดมลภาวะทางอากาศที่ร้ายแรงในเขตมลพิษทางอากาศ พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการมลพิษทางอากาศในการกำหนดมาตรการที่เป็นการทั่วไปและมาตรการเฉพาะเขตมลพิษทางอากาศเพื่อป้องกันมิให้เกิดมลภาวะทางอากาศต่อไป

มาตรา ๔๖ ในกรณีเขตมลพิษทางอากาศใดยังคงมีสภาพมลพิษทางอากาศที่เป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต และส่งผลกระทบต่อประชาชนในเขตมลพิษทางอากาศ ให้จังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตมลพิษทางอากาศโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมลพิษทางอากาศและตามความเห็นชอบของคณะกรรมการอากาศสะอาด การจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

(๑) ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลที่เป็นปัจจุบันเกี่ยวกับมลภาวะทางอากาศชนิดต่าง ๆ จุดและจำนวนที่เป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่มีอยู่ในเขตมลพิษทางอากาศ พฤติการณ์ของการเกิดมลพิษทางอากาศที่ร้ายแรง รวมถึงผลกระทบในทางเศรษฐกิจ ทางสังคม สิ่งแวดล้อม และสุขภาพอนามัยของประชาชน

(๒) จัดทำบัญชีรายละเอียดแสดงจำนวน ประเภท และขนาดของแหล่งกำเนิดมลพิษที่ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลตาม (๑) เพื่อเปรียบเทียบกับระบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ย้อนหลัง

(๓) ทำการศึกษา วิเคราะห์ และประเมินสถานภาพและกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับการลดและขจัดมลพิษ และฟื้นฟูสภาพบรรยากาศในเขตมลพิษทางอากาศ รวมตลอดถึงประมาณการงบประมาณที่จำเป็นสำหรับการลด ขจัดมลพิษ และฟื้นฟูสภาพบรรยากาศในระยะวิกฤติ

มาตรา ๔๗ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแลการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษในเขตมลพิษทางอากาศในราชการส่วนภูมิภาคและให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้กำกับดูแลในราชการส่วนกลาง รวมทั้ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้กำกับดูแลในราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

มาตรา ๔๘ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งเจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาด ในการนี้อาจแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรืออาสาสมัครสาธารณสุข หรืออาสาสมัครอื่นใดที่สมควรเป็นเจ้าพนักงานได้

หมวด ๗
เจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาด

มาตรา ๔๙ ให้เจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาดมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งมลพิษทางอากาศตามหมวด ๖ ตามมาตรา ๒๗ หรือ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลการปล่อยมลพิษทางอากาศจัดส่งข้อมูลการปล่อยมลพิษทางอากาศให้กับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๕๐ เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ ให้เจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาด มีอำนาจ ดังต่อไปนี้

(๑) มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือแจ้งข้อเท็จจริงหรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานใดเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาการกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศ การกำหนดหลักเกณฑ์ของแหล่งมลพิษทางอากาศ

(๒) เข้าไปในอาคาร หรือสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของอาคารหรือสถานที่นั้น เพื่อตรวจสอบ ควบคุม หรือสั่งให้ยุติการกระทำที่ก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้ และหากยังดำเนินการไม่แล้วเสร็จในเวลาดังกล่าวให้สามารถดำเนินการต่อไปได้จนกว่าจะแล้วเสร็จ

การดำเนินการตาม (๒) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาดตาม (๒) ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

หมวด ๘
ค่าปรับและบทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการแจ้งตามมาตรา ๔๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเพื่อความสะอาดอากาศตามมาตรา ๕๐ (๑) (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๓ ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาดตามมาตรา ๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หมวด ๙
บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๔ ภายในเก้าสิบวันนับแต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้มีการจัดทำนโยบายและแผนการจัดการให้มีระบบสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน ตามมาตรา ๑๒ (๑)

มาตรา ๕๕ ภายในเก้าสิบวันนับแต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้มีการดำเนินการจัดทำมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดตามมาตรา ๑๒ (๒)

มาตรา ๕๖ ภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพอากาศตามมาตรา ๑๒ (๓) โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๕๗ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้บังคับ ให้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา ๑๒ (๔)

.....

.....

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ
ของร่างพระราชบัญญัติอากาศสะอาดเพื่อประชาชน
พ.ศ. ....

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอากาศสะอาดเพื่อประชาชน พ.ศ. .... ต่อสภาผู้แทนราษฎร และได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติตามข้อ ๑๑๐ ของข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่สถานการณ์ฝุ่นควันซึ่งเป็นมลพิษทางอากาศที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตทุก ๆ ชีวิตซึ่งเกิดขึ้นติดต่อกันมาเป็นระยะเวลานานไม่ต่ำกว่าสิบปีอย่างต่อเนื่อง และจากการติดตามศึกษาติดตามเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดของสถาบันวิจัยต่าง ๆ ชี้ให้เห็นว่าแนวโน้มของสถานการณ์มลพิษทางอากาศมีความรุนแรงมากขึ้น มีการขยายตัวของมลพิษครอบคลุมไปยังพื้นที่ต่าง ๆ กว้างขวางขึ้นซึ่งส่งผลอันตรายต่อสุขภาพในพื้นที่ต่าง ๆ เป็นประจำทุกปี ประชาชนที่ตกอยู่ในพื้นที่ที่คุณภาพอากาศเป็นพิษต่างได้รับผลกระทบและก่อให้เกิดความเสียหายและตกอยู่ในภาวะอันตรายทั้งในทางด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อเด็ก ผู้สูงอายุ และสตรีที่มีครรภ์ นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม ทั้งในด้านงบประมาณในการรักษาพยาบาล ความเสียหายต่อธุรกิจการท่องเที่ยว ภาพลักษณ์ของประเทศที่สะท้อนถึงความล้มเหลวในการจัดการของภาครัฐเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของประชาชนและการจัดการมลพิษ

สถานการณ์ฝุ่นควันอันเป็นมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นในประเทศไทยติดต่อกันเป็นเวลานาน นอกจากมีสาเหตุมาจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ ทั้งจากระบบการขนส่ง จากโรงงานอุตสาหกรรม เขตพื้นที่ก่อสร้าง การเผาในที่โล่ง การเผาตอซังของเกษตรกร การเผาพื้นที่ป่าแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากฝุ่นควันที่ลอยมาจากแหล่งกำเนิดที่อยู่ในต่างประเทศด้วย

จากสถานการณ์ฝุ่นควันที่ประเทศไทยกำลังประสบเป็นสาธารณภัย และส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาปฏิรูประบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่การมีอากาศที่สะอาด ซึ่งสอดคล้องกับหลักการสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่มีสิทธิที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี และในขณะเดียวกันตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญในหมวดที่ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐ ก็ได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ที่รัฐจะต้องดำเนินการเพื่อให้สมดังสิทธิของประชาชนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ จึงมีความจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัติอากาศสะอาดเพื่อประชาชน พ.ศ. .... แบ่งออกเป็น ๙ หมวด จำนวน ๕๗ มาตรา มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๒.๑ หมวด ๑ บททั่วไป

(๑) กำหนดให้รัฐต้องจัดให้มีระบบการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมให้มีอากาศสะอาดเพื่อประชาชนอย่างจริงจังและยอมรับรู้ว่าอากาศสะอาดเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของประชาชน โดยรัฐจะต้องดำเนินการ เช่น จัดให้มีนโยบายระดับชาติ จัดทำระบบมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดตามมาตรฐานสากล และเสนอให้มีกฎหมายเพื่อพัฒนาระบบการจัดการคุณภาพอากาศที่มีประสิทธิภาพ สะดวก และรวดเร็ว เป็นต้น (ร่างมาตรา ๖)

(๒) กำหนดให้สิทธิของบุคคลในการได้รับอากาศสะอาด ย่อมได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย (ร่างมาตรา ๗)

(๓) กำหนดให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะรวมตัวเป็นองค์กรกลุ่ม คณะบุคคล หรือเป็นชุมชนและใช้สิทธิในการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการของรัฐ ทั้งการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ การควบคุมกำกับ และการติดตามผล (ร่างมาตรา ๘)

๒.๒ หมวด ๒ การบริหารจัดการอากาศสะอาดเพื่อประชาชน

(๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการอากาศสะอาด” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ (ร่างมาตรา ๑๑)

(๒) กำหนดให้คณะกรรมการอากาศสะอาด มีหน้าที่และอำนาจ เช่น เสนอนโยบายและแผนเกี่ยวกับการจัดการให้มีระบบสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาด พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีโครงการสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาระบบการเก็บข้อมูล การเฝ้าระวัง การประมวลผล การเตือนภัย และโครงข่ายระบบข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๑๒)

(๓) กำหนดให้มีคณะกรรมการอากาศสะอาดจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ทำหน้าที่เป็นเลขานุการคณะกรรมการแทนหัวหน้าสำนักงานจังหวัด (ร่างมาตรา ๒๑)

๒.๓ หมวด ๓ มาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาด

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการอากาศสะอาดมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศสะอาดในชั้นบรรยากาศโดยทั่วไปตามมาตรฐานสากล (ร่างมาตรา ๒๕)

๒.๔ หมวด ๔ ระบบการตรวจคุณภาพอากาศและระบบฐานข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพอากาศ

(๑) กำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาระบบฐานข้อมูลแผนที่ทางภูมิศาสตร์แสดงจุดที่มีนัยสำคัญต่อคุณภาพอากาศ พร้อมทั้งติดตั้งเครื่องวัดคุณภาพอากาศให้ครอบคลุมพื้นที่ที่อาจจะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติ (ร่างมาตรา ๒๖)

(๒) กำหนดให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จัดทำขอบเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ซึ่งจะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศ (Air shed) ที่อยู่ในระดับวิกฤติจากแหล่งมลพิษที่เกิดขึ้นในท้องที่ต่าง ๆ ในรูปแบบข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS) (ร่างมาตรา ๒๙)

๒.๕ หมวด ๕ ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศ

(๑) กำหนดให้กรมควบคุมมลพิษจัดทำรายงานสถานการณ์ประจำปีของสถานะคุณภาพอากาศเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การบูรณาการเพื่อปรับปรุงคุณภาพอากาศ (ร่างมาตรา ๓๐)

(๒) ให้ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาคุณภาพอากาศเป็นแนวทางปฏิบัติ การกำกับทิศทาง และการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาระบบการจัดการสภาพแวดล้อมของชั้นบรรยากาศที่ปลอดภัยต่อระบบสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชน (ร่างมาตรา ๓๑)

๒.๖ หมวด ๖ มลภาวะทางอากาศ

(๑) กำหนดให้คณะกรรมการอากาศสะอาดแต่งตั้ง “คณะกรรมการมลพิษทางอากาศ” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ อธิบดีกรมควบคุมมลพิษเป็นกรรมการและเลขานุการ (ร่างมาตรา ๓๗)

(๒) กำหนดให้คณะกรรมการมลพิษทางอากาศ มีหน้าที่และอำนาจ เช่น กำหนดค่าความเป็นพิษขั้นสูงและขั้นต่ำตามมาตรฐานสากลของมลภาวะตามประเภทและลักษณะของมลพิษจากแหล่งมลพิษต่าง ๆ พิจารณาและให้ความเห็นชอบเพื่อเสนอให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เขตพื้นที่ใด ๆ เป็นเขตพื้นที่อาจจะได้รับผลกระทบจากมลพิษทางอากาศที่อยู่ในระดับวิกฤติอันมาจากแหล่งมลพิษต่าง ๆ (ร่างมาตรา ๓๘)

(๓) กำหนดให้มีการระบุแหล่งมลพิษทางอากาศที่ตั้งอยู่ในระดับจังหวัดหรือระดับอำเภอไว้ในแผนที่ข้อมูลสารสนเทศ เช่น แหล่งมลพิษโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งมลพิษการเผาในที่โล่ง แหล่งมลพิษการก่อสร้าง และแหล่งมลพิษยานพาหนะ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๔๑)

๒.๗ หมวด ๗ เจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาด

(๑) กำหนดให้เจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาดมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองแหล่งมลพิษทางอากาศ จัดส่งข้อมูลการปล่อยมลพิษทางอากาศให้กับกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ร่างมาตรา ๔๙)

(๒) กำหนดให้เจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาดมีอำนาจ เช่น มีหนังสือเรียกบุคคลใด ๆ มาให้ถ้อยคำหรือข้อเท็จจริง หรือทำคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือให้ส่งเอกสารหรือหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาการกำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศ เป็นต้น (ร่างมาตรา ๕๐)

๒.๘ หมวด ๘ บทกำหนดโทษ

(๑) กำหนดให้ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๔๙ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๕๑)

(๒) กำหนดให้ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานเพื่ออากาศสะอาดตามมาตรา ๕๐ (๑) (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๕๒)

(๓) กำหนดให้ผู้ใดไม่อำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่เพื่ออากาศสะอาดตามมาตรา ๕๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินห้าพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ร่างมาตรา ๕๓)